

ЗАТВЕРДЖЕНО

Міністр
освіти і науки України

« _____ » _____ 20_ р.

ПОГОДЖЕНО

Голова Національного агентства із
забезпечення якості вищої освіти

« _____ » _____ 20_ р.

СТАНДАРТ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ _____ Третій (освітньо-науковий) _____
(назва рівня вищої освіти)

СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ _____ Доктор філософії _____
(назва ступеня вищої освіти)

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ _____ 23 Соціальна робота _____
(шифр та назва галузі знань)

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ _____ 231 Соціальна робота _____
(код та найменування спеціальності)

Видання офіційне

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Київ
2017**

Стандарт вищої освіти з підготовки докторів філософії за спеціальністю 231 «Соціальна робота» галузі знань 23 «Соціальна робота»

Затверджено та введено у дію Наказом..... від№

Введено вперше

Розробники Стандарту:

Агарков Олег Анатолійович – завідувач кафедри соціальної роботи Запорізького національного технічного університету;

Байдарова Ольга Олегівна – асистент кафедри соціальної роботи факультету психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Вакуленко Світлана Миколаївна – доцент кафедри соціології управління та соціальної роботи соціологічного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Іванова Ірина Борисівна – завідувач кафедри соціальної роботи та педагогіки Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»

Кабаченко Надія Василівна – доцент Школи соціальної роботи Національного університету «Києво-Могилянська академія»;

Кальченко Лариса Володимирівна – доцент кафедри загальної та соціальної педагогіки гуманітарного факультету Українського католицького університету;

Купенко Олена Володимирівна – доцент кафедри філософії, політології та інноваційних соціальних технологій Сумського державного університету;

Лазоренко Борис Петрович – провідний науковий співробітник лабораторії соціальної психології особистості Інституту соціальної та політичної психології Національної академії педагогічних наук;

Лютий Вадим Петрович – доцент кафедри соціальної роботи та практичної психології Академії праці, соціальних відносин та туризму;

Осетрова Оксана Олександрівна – завідувач кафедри соціальної роботи Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара;

Шандрук Сергій Костянтинович – професор кафедри психології та соціальної роботи, заступник начальника навчально-методичного відділу Тернопільського національного економічного університету;

Шаповалова Тетяна Вікторівна – доцент кафедри соціології та соціальної роботи Національного університету «Львівська політехніка»..

Схвалено рішенням Науково-методичної комісії з охорони здоров'я та соціального забезпечення Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України від..... №.....

Погоджено з Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти від №

I. Преамбула

Стандарт вищої освіти для підготовки здобувачів вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) рівні за спеціальністю 231 «Соціальна робота» містить обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти; перелік компетентностей випускника; нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання; форми атестації здобувачів вищої освіти; вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти.

II. Загальна характеристика

Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий) рівень
Ступінь вищої освіти	Доктор філософії / Phd
Галузь знань	23 «Соціальна робота»
Спеціальність	231 «Соціальна робота»
Обмеження щодо форм навчання	Немає
Освітня кваліфікація	Доктор філософії / Phd
Професійна(і) кваліфікація(ї) (тільки для регульованих професій)	Не передбачено
Кваліфікація в дипломі	Доктор філософії / Phd
Опис предметної області	<p>Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти передбачає професійну діяльність випускників у сфері соціальної роботи та викладанні спеціалізованих професійних дисциплін у вищій школі.</p> <p>Об'єктом вивчення є комплексні проблеми, які виникають, коли наявних знань недостатньо для вирішення конкретного завдання, а спосіб, за допомогою якого можна здобути відсутні знання – невідомий.</p> <p>Цілями навчання є фундаментальна та спеціальна підготовка науковців вищої кваліфікації, здатних розв'язувати комплексні проблеми у сфері соціальної роботи за допомогою наукових досліджень та здійснювати науково-дослідну, управлінську і прикладну фахову діяльність.</p> <p>Теоретичним змістом предметної області слугують концепції, закономірності, принципи, поняття, які формують фахову компетентність науковця. Здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти має володіти дослідницькими, інформаційно-комунікативними, освітніми методами і технологіями, а також впроваджувати інновації та отримані наукові результати у практичну діяльність.</p>
Академічні права випускників	Продовження навчання на науковому рівні

Працевлаштування випускників (для регульованих професій - обов'язково)	Робота за фахом у вищих навчальних закладах, наукових установах (організаціях), закладах державного управління, соціального захисту та надання соціальних послуг, охорони здоров'я, освіти, культури, правоохоронній сфері та сфері національної безпеки тощо на посадах згідно з чинною редакцією Національного класифікатора України: Класифікатор професій (ДК 003:2010) та International Standard Classification of Occupations 2008 (ISCO-08).
---	---

III Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти

Обсяг програми у кредитах ЄКТС	30-60 кредитів ЄКТС
---------------------------------------	---------------------

IV. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВИПУСКНИКА

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері соціальної роботи, що передбачає глибоке переосмислення наявних та продукування нових цілісних знань, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.
Загальні компетентності	<ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність до критичного мислення, наукового аналізу, оцінювання нових та складних ідей. 2. Володіння на високопрофесійному рівні навичками письмової та усної комунікації іноземною мовою. 3. Здатність до виявлення і постановки наукових проблем та проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення. 4. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). 5. Здатність до ініціювання та втілення інновацій для інтеграції науки і практики, розв'язання суспільно значущих соціальних проблем.
Спеціальні (фахові) компетентності	<ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність до наукового пошуку, самостійного відбору та обробки інформації й емпіричних даних у сфері соціальної роботи. 2. Здатність до застосування категорійно-понятійного апарату, новітніх теорій, концепцій, технологій та методів, необхідних для розв'язання комплексних проблем у сфері соціальної роботи. 3. Здатність до використання загальнонаукових та спеціальних методів досліджень, які спрямовані на пізнання досліджуваних соціальних явищ і процесів. 4. Здатність виокремлювати актуальні соціальні проблеми та визначати їх структуру, взаємозв'язки чинників, проявів і наслідків як об'єкта наукового дослідження. 5. Здатність формулювати наукову проблему, розробляти концептуальні засади, висувати робочі гіпотези досліджуваної соціальної проблеми, обирати методи наукового дослідження у сфері соціальної роботи. 6. Здатність до побудови тлумачно-інтерпретаційних моделей для пояснення соціальних явищ і процесів, переосмислення наявних та створення нових знань та/або професійних практик у сфері соціальної

	<p>роботи.</p> <p>7. Здатність дотримуватися етики наукового дослідження та деонтологічних принципів соціальної роботи.</p> <p>8. Здатність розробляти та застосовувати інструментарій, проводити теоретичне та емпіричне дослідження, аналізувати й узагальнювати та презентувати його результати, обґрунтовувати висновки.</p> <p>9. Здатність до апробації результатів наукового дослідження, їх поширення та впровадження у практику соціальної роботи.</p> <p>10. Здатність до викладацької діяльності в умовах формальної та неформальної освіти.</p>
--	--

V. НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ, СФОРМУЛЬОВАНИЙ У ТЕРМІНАХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

1. Критично оцінювати результати наукових досліджень, наукові джерела, нові та складні ідеї, знання про практики соціальної роботи, формулювати висновки та рекомендації щодо їх застосування у науково-пошуковій роботі і обґрунтованого впровадження у практику.
2. Застосовувати іноземні джерела при виконанні завдань науково-дослідної роботи, висловлюватися професійною іноземною мовою, як усно, так і письмово.
3. Використовувати сучасні теорії, методології і методи соціальних та інших наук стосовно до завдань фундаментальних і прикладних досліджень у галузі соціальної роботи, виявляти і наукові проблеми та провести власне наукове дослідження, результати котрого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.
4. Генерувати нові ідеї й нестандартні підходи до їх реалізації (креативність) для планування та здійснення наукових комплексних досліджень з метою виявлення й аналізу соціально значимих проблем і пошуку шляхів їх розв'язання на науково-методологічному рівні.
5. Ініціювання та втілення інновацій для інтеграції науки і практики, розв'язання суспільно значущих соціальних проблем, планування й управління змінами для вдосконалення існуючих та розроблення нових соціальних систем.
6. Здійснювати науковий пошук, самостійний відбір та обробку інформації й емпіричних даних стосовно до фундаментальних і прикладних досліджень у сфері соціальної діяльності.
7. Застосовувати категорійно-понятійний апарат, новітні теорії, концепції, технології та методи, необхідні для розв'язання комплексних проблем у сфері соціальної роботи.
8. Використовувати загальнонаукові та спеціальні методи досліджень, які спрямовані на пізнання досліджуваних соціальних явищ і процесів.
9. Виокремлювати актуальні соціальні проблеми та визначати їх структуру, взаємозв'язки чинників, проявів і наслідків як об'єкта наукового дослідження.
10. Формулювати наукову проблему, розробляти концептуальні засади, висувати робочі гіпотези досліджуваної соціальної проблеми, обирати методи наукового дослідження у сфері соціальної роботи.
11. Будувати тлумачно-інтерпретаційні моделі для пояснення соціальних явищ і процесів, переосмислення наявних та створення нових знань та/або професійних практик у сфері соціальної роботи.
12. Дотримуватися етики наукового дослідження та деонтологічних принципів соціальної роботи.
13. Розробляти та застосовувати інструментарій, проводити теоретичне та емпіричне дослідження, аналізувати й узагальнювати та презентувати його результати обґрунтовувати висновки.
14. Апробувати результати наукового дослідження, їх поширення та впровадження у практику соціальної роботи.

15. Використовувати інноваційні педагогічні методи у вирішенні завдань соціальної діяльності та викладанні фахових дисциплін з соціальної роботи у вищих навчальних закладах в умовах формальної та неформальної освіти.

VI. ФОРМИ АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Форми атестації здобувачів вищої освіти	атестація здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи
Вимоги до кваліфікаційної роботи (за наявності)	визначаються Порядком присудження наукових ступенів та присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника та іншими нормативно-правовими документами
Вимоги до атестаційного/єдиного державного кваліфікаційного	Не передбачено
Вимоги до публічного захисту (демонстрації) (за наявності)	визначаються Порядком присудження наукових ступенів та присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника та іншими нормативно-правовими документами

VII. Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти

У ВНЗ повинна функціонувати система забезпечення вищим навчальним закладом якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості), яка передбачає здійснення таких процедур і заходів:

- 1) визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти;
- 2) здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітньо-наукових програм;
- 3) оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників вищого навчального закладу та регулярно оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті вищого навчального закладу, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб;
- 4) забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників;
- 5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи студентів, за кожною освітньо-науковою програмою;
- 6) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;
- 7) забезпечення публічності інформації про освітньо-наукові програми, ступені вищої освіти та кваліфікації;
- 8) забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових працях працівників вищих навчальних закладів і здобувачів вищої освіти;
- 9) інших процедур і заходів.

Система забезпечення вищим навчальним закладом якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) за поданням ВНЗ оцінюється Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти або акредитованими ним незалежними установами оцінювання та забезпечення якості вищої освіти на предмет її відповідності вимогам до системи забезпечення якості вищої освіти, що затверджуються Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, та міжнародним стандартам і рекомендаціям щодо забезпечення якості вищої освіти.

ІХ. Перелік нормативних документів, на яких базується стандарт вищої освіти

А. Офіційні документи:

1. ESG – http://ihed.org.ua/images/pdf/standards-and-guidelines_for_qa_in_the_ehea_2015.pdf
2. ISCED (МСКО) 2011 – <http://www.uis.unesco.org/education/documents/isced-2011-en.pdf>.
3. ISCED-F (МСКО-Г) 2013 – <http://www.uis.unesco.org/Education/Documents/isced-fields-of-education-training-2013.pdf>.
4. Закон «Про вищу освіту» - <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
5. Національний класифікатор України: «Класифікатор професій» ДК 003:2010.– К. : Видавництво «Соцінформ», 2010.
6. Національна рамка кваліфікацій – <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>.
7. Перелік галузей знань і спеціальностей – <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п>.

Б. Корисні посилання:

8. TUNING (для ознайомлення зі спеціальними (фаховими) компетентностями та прикладами стандартів – <http://www.unideusto.org/tuningeu/>.
9. Національний глосарій 2014 – http://ihed.org.ua/images/biblioteka/glossariy_Visha_osvita_2014_tempus-office.pdf.
10. Рашкевич Ю.М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти – <file:///D:/Users/Dell/Downloads/BolonskyiProcessNewParadigmHE.pdf>.
11. Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно-аналітичний огляд – http://ihed.org.ua/images/biblioteka/Rozvitok_sisitemi_zabesp_yakosti_VO_UA_2015.pdf.
12. Розроблення освітніх програм: методичні рекомендації – http://ihed.org.ua/images/biblioteka/rozroblennya_osv_program_2014_tempus-office.pdf.

Додаткові джерела:

13. 2015 р. Європейська кредитна трансферно-накопичувана система - Довідник користувача (переклад українською мовою) – http://erasmusplus.org.ua/erasmus_ka3-pidtrymka-reform/natsionalna-komanda-ekspertiv-here/materiali-here.html
14. The UK Quality Code for Higher Education, Subject Benchmark Statements. - <http://www.qaa.ac.uk/assuring-standards-and-quality/the-quality-code/subject-benchmark-statements>.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Стандарт вищої освіти є державним нормативним документом, в якому визначається сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності вищих навчальних закладів і наукових установ за рівнем вищої освіти «доктор філософії» у межах спеціальності 231 «Соціальна робота» галузі знань 23 «Соціальна робота».

Стандарт використовується для визначення та оцінювання якості змісту та результатів освітньої та наукової діяльності вищих навчальних закладів (наукових установ) і визначає такі вимоги до освітньо-наукової програми:

- обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти;
- перелік компетентностей випускника;
- нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання;
- форми атестації здобувачів вищої освіти;
- вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти;

Мінімум 35% обсягу освітньої програми має бути спрямовано на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю 231 «Соціальна робота» галузі знань 23 «Соціальна робота», визначених цим стандартом вищої освіти. Решта 65% загальних та спеціальних (фахових) компетентностей визначається навчальним закладом. Рекомендованим є вибір спеціальних (фахових, предметних) компетентностей з переліків проекту TUNING (які, проте, не є вичерпними).

У випадку, якщо основною формою атестації здобувачів вищої освіти є захист (демонстрація) кваліфікаційної роботи, то до загальних та спеціальних (фахових) компетентностей навчальному закладу доцільно додати ті, що стосуються здатності проведення досліджень на відповідному рівні. Рекомендованим є вибір спеціальних (фахових, предметних) компетентностей з переліків проекту TUNING (які, проте, не є вичерпними).

Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання, визначається навчальним закладом, має відповідати таким критеріям:

- бути чіткими і однозначними, дозволяючи чітко окреслити зміст вимог до здобувача вищої освіти;
- бути діагностичними (тобто результати навчання повинні мати об'єктивні ознаки їх досягнення чи недосягнення);
- бути вимірюваними (має існувати спосіб та шкала для вимірювання досягнення результату прямими або непрямыми методами, рівнів досягнення складних результатів).

Результати навчання мають співвідноситися з компетентностями. Для забезпечення системності та ідентичності під час опису результатів навчання рекомендовано використовувати одну із визнаних класифікацій, зокрема за авторством Б. Блума.

Матриця відповідності визначених Стандартом компетентностей дескрипторам НРК та матриця відповідності визначених Стандартом результатів навчання та компетентностей представлені в Таблицях 1 і 2.

**Матриця відповідності визначених Стандартом компетентностей
дескрипторам НРК**

Класифікація компетентностей за НРК	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
1	2	3	4	5
Загальні компетентності				
здатність до критичного мислення, аналізу та синтезу, оцінювання нових та складних ідей	+	+	+	+
володіння на високопрофесійному рівні навичками письмової та усної комунікації іноземною мовою	+	+	+	+
здатність до виявлення і постановки наукових проблем та проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення	+	+	+	+
здатність генерувати нові ідеї (креативність)	+	+	+	+
здатність до ініціювання та втілення інновацій для інтеграції науки і практики, розв'язання суспільно значущих соціальних проблем	+	+	+	+
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності				
здатність до наукового пошуку, самостійного відбору та обробки інформації й емпіричних даних	+	+	+	+
здатність до застосування категорійно-понятійного апарату, новітніх теорій, концепцій, технологій та методів, необхідних для розв'язання комплексних проблем у сфері соціальної роботи	+	+	+	+
здатність до використання загальнонаукових та спеціальних методів досліджень, які спрямовані на пізнання досліджуваних соціальних явищ і процесів	+	+	+	+

1	2	3	4	5
здатність виокремлювати актуальні соціальні проблеми та визначати їх структуру, взаємозв'язки чинників, проявів і наслідків як об'єкта наукового дослідження	+	+	+	+
здатність формулювати наукову проблему, розробляти концептуальні засади, висувати робочі гіпотези досліджуваної соціальної проблеми, обирати методи наукового дослідження у сфері соціальної роботи	+	+	+	+
здатність до побудови тлумачно-інтерпретаційних моделей для пояснення соціальних явищ і процесів, переосмислення наявних та створення нових знань та/або професійних практик у сфері соціальної роботи	+	+	+	+
здатність дотримуватися етики наукового дослідження та деонтологічних принципів соціальної роботи	+	+	+	+
здатність розробляти та застосовувати інструментарій, проводити теоретичне та емпіричне дослідження, аналізувати й узагальнювати та презентувати його результати, обґрунтовувати висновки	+	+	+	+
здатність до апробації результатів наукового дослідження, їх поширення та впровадження у практику соціальної роботи	+	+	+	+
здатність до викладацької діяльності в умовах формальної та неформальної освіти	+	+	+	+

Матриця відповідності визначених Стандартом результатів навчання та компетентностей

Програмні результати навчання	Компетентності																	
	Інтегральна компетентність	Загальні компетентності					Спеціальні (фахові) компетентності											
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
критично оцінювати результати наукових досліджень, наукові джерела, нові та складні ідеї, знання про практики соціальної роботи, формулювати висновки та рекомендації щодо їх застосування у науково-пошуковій роботі і обґрунтованого впровадження у практику	+	+																
застосовувати іноземні джерела при виконанні завдань науково-дослідної роботи, висловлюватися професійною іноземною мовою, як усно, так і письмово	+		+															
використовувати сучасні теорії, методології і методи соціальних та інших наук стосовно до завдань фундаментальних і прикладних досліджень у галузі соціальної роботи, виявляти і наукові проблеми та провести власне наукове дослідження, результати котрого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення	+			+														
генерувати нові ідеї й нестандартні підходи до їх реалізації (креативність) для планування та здійснення наукових комплексних досліджень з метою виявлення й аналізу соціально значимих проблем і пошуку шляхів їх розв'язання на науково-методологічному рівні	+				+													
ініціювання та втілення інновацій для інтеграції науки і практики, розв'язання суспільно значущих соціальних проблем, планування й управління змінами для вдосконалення існуючих та розроблення нових соціальних систем	+					+												
здійснювати науковий пошук, самостійний відбір та обробку інформації й емпіричних даних стосовно до фундаментальних і прикладних досліджень у сфері соціальної діяльності	+						+											
застосовувати категорійно-понятійний апарат, новітні теорії, концепції, технології та методи, необхідні для розв'язання комплексних проблем у сфері соціальної роботи	+							+										
використовувати загальнонаукові та спеціальні методи досліджень, які спрямовані на пізнання досліджуваних соціальних явищ і процесів	+								+									
виокремлювати актуальні соціальні проблеми та визначати їх структуру, взаємозв'язки чинників, проявів і наслідків як об'єкта наукового дослідження	+									+								
формулювати наукову проблему, розробляти концептуальні засади, висувати робочі гіпотези досліджуваної соціальної проблеми, обирати методи наукового дослідження у сфері соціальної роботи	+										+							
будувати тлумачно-інтерпретаційні моделі для пояснення соціальних явищ і процесів, переосмислення наявних та створення нових знань та/або	+											+						

